

Posudek vedoucího k diplomové práci Bc. Dany Řeháčkové „Sémantický web v konfrontaci s Peircovým pojetím sémiotiky“

Autor posudku: Mgr. & Mgr. Štěpán Pudlák

Předloženou diplomovou práci Bc. Dany Řeháčkové „Sémantický web v konfrontaci s Peircovým pojetím sémiotiky“ hodnotím jako **výbornou** a doporučuji ji k obhajobě.

Odůvodnění:

Předložená práce se zabývá tématem vymezení konceptu nazvaného „sémantický web“ vzhledem k teoriím a terminologii sémiotiky. Autorka konfrontuje na jedné straně snahu o vytvoření IT nástrojů v prostředí internetu, které si kladou za cíl pracovat se sémantikou a strojovým porozuměním, a na druhé straně sémiotickou teorii Charlese Peirce a jeho následovníků. Důvodem tohoto srovnání je fakt, že autoři koncepce „sémantického webu“ explicitně či implicitně pracují s obdobnou terminologií, jakou reflektují či přímo zavádějí teoretické sémiotiky. Autorka nejprve představuje hlavní body koncepce sémantického webu. Následně shrnuje teorie a pojmy v dílech Charlese Peirce, Charlese Morrise, Paula Grice a dalších, které jsou relevantní pro porovnání s pojmy užívanými pro vymezení sémantického webu. Z konfrontace obou oblastí Bc. Řeháčková vyvozuje výčet konkrétních oblastí či aspektů sémiotiky, které v daném vymezení není sémantický web schopen zpracovat, ačkoli si to (explicitně či implicitně v představených příkladech) klade za cíl. Mezi takové oblasti patří především vícevýznamovost přirozeného jazyka či porozumění intenci uživatele. Naopak sémantický web rozšiřuje stávající funkčnost např. v oblasti ontologických stromů významů či využití tzv. metatagů (informací o informacích), které umožňují (alespoň částečně) zasazovat zpracovávaná slova do kontextuálních rámců.

V první řadě chci vyzdvihnout důležitost a zároveň náročnost tématu, které autorka zpracovává. Otázka strojového porozumění je rozhodně aktuální a nacházíme se v době, alespoň dle mého přesvědčení, kdy existují technické možnosti vytvořit umělou inteligenci na úrovni, která by byla schopna simulovat značnou část funkcí lidské mysli. Na to reaguje mimo jiné koncept sémantického webu, který ovšem nedokáže dosáhnout cílů, které si sám stanovil. Autorka se správně zaměřuje na jeden z hlavních aspektů tohoto problému, totiž vágnosti užívání pojmů autory sémantického webu. Přitom se nabízí využít teorií, které se těmto otázkám věnují, konkrétně teorií sémiotických.

Výběr autorů považuji za správný. Jistě lze na tento problém pohlížet i z jiných teoretických perspektiv, ovšem pragmaticismus Charlese Peirce a jeho následovníků je vhodně zvolen především z toho důvodu, že nabízí komplexní terminologii a jednotný interpretační rámec. Lze vytknout pouze jisté nepřesnosti, které se v kapitole věnované přehledu těchto teorií vyskytují.

Oceňuji, že autorka podává konkrétní příklady, jak se vágnost práce s danými termíny v koncepcích sémantického webu promítá do nemožnosti zpracovat určité oblasti sémiotiky. To považuji za hlavní přínos této práce. Ačkoli by si některé body jistě zasloužily další rozpracování, jejich přínos pro potenciálního čtenáře zabývajícího se obdobnými IT technologiemi je nesporný. A je tomu tak i díky

kvalitní práci s odbornou literaturou sémiotických autorů, která Bc. Řeháčkové umožňuje strukturovat jinak spíše matoucí oblast problému „porozumění strojem“.

Práce má menší nedostatky na gramatické a stylistické úrovni. Některé věty jsou poněkud překombinované či obsahují překlepy. Obzvláště mě pobavila věta: „Peirce klasifikuje význam z hlediska znaku dle toho, jak *zaturuje* svůj objekt [...]“ (s. 62, kurzíva doplněna ŠP). Práce se zdroji a bibliografií je poctivá a svědomitá. Rozhodoval jsem se, zda stylistické nedostatky a některé nedostatky obsahové vyjádřit hodnocením „velmi dobré“, ale vzhledem k náročnosti a zároveň aktuálnosti tématu jsem se nakonec přiklonil k hodnocení „výborné“.